

Neus Català Pallejà: memòria i lluita

"El que jo he fet no és res, és només el que van fer milers de dones espanyoles" vol remarcar sempre la Neus Català, la coneguda supervivent del camp nazi de Ravensbrück, quan li pregunten sobre la seva trajectòria vital. Per aquesta raó, el fet que li fos concedida la Creu Sant Jordi al 2005 i li atorguessin el premi de "Catalana de l'any 2006" per votació popular, va ser tot un reconeixement col·lectiu cap a aquella generació de persones que com ella van fer tot el que estava a les seves mans i més per combatre l'avenç del feixisme.

La Neus va néixer als Guiamets, un poblet de la comarca tarragonina del Priorat, l'any 1915. Era filla de camperols, i des de ben petita, va treballar al tros i més tard de dependent a la cooperativa agrícola del seu poble. En canvi, com era habitual a l'època, el seu germà baró podia continuar uns estudis superiors i formar part de la nova generació de mestres de la República. Segurament, les primeres opinions polítiques de la Neus es van anar forjant en passar llargues estones a la barberia del seu pare, tota una àgora del poble, i en mantenir llargues converses amb ell, del que en recorda explicar el socialisme en paraules senzilles. A l'esclatar la guerra civil, i en unir-se precipitadament a Catalunya les organitzacions juvenils socialistes i comunistes, és quan ella creu trobar el seu lloc, ja que creia en la unió de les forces d'esquerra. Aleshores,

"Acostumaven a realitzar les feines d'enllaç, portant parts, consignes, propaganda i buscant menjar, armes..., entre moltes altres tasques."

res, juntament amb altres joves de la comarca organitzen les Joventuts Socialistes Unificades (JSUC), per a ajudar en tot el que fos al Front i fer força per a defensar la República. Anteriorment a la guerra, ella ja estava decidida a no seguir la vida conformista que els tocava a les dones del poble i havia començat a pagar-se els estudis d'infermera, la seva gran vocació, amb la inten-

La Neus amb l'uniforme del camp de concentració.

ció de marxar alguna dia cap a la ciutat.

Per aquest motiu, després dels Fets de maig del 37, creu que des de les petites organitzacions no es pot fer res i decideix establir-se a Barcelona, on continuava els seus estudis i s'implica en la lluita a la reraguarda, en el comitè d'agitació i propaganda del PSUC. Comença a treballar als serveis d'assistència social al barri de Gràcia com a ajudant d'infermera d'una residència d'avis refugiats, fins que és finalment destinada al municipi de Premià de Dalt com a Cap Sanitària d'una de les Colònies finançades per Negrín, una colònia infantil de 180 nens refugiats.

És allà on, com ella mateixa diu, comença la seva vida de convent, dedicant-se

exclusivament a la cura de les nombroses infeccions dels nens i, fins i tot, a visitar de nit als malalts per les diferents cases del poble. És l'única etapa de la seva vida en la que ha d'abandonar la feina del partit, doncs era molt més necessària en les tasques de cura de malalts i ferits de guerra.

Quan els obusos nacionals queien sobre el Tibidabo, al gener de 1939, la Neus, la resta del personal de la colònia i els 180 nens i nenes sortien camí de l'exili. Sobre aquest fet, la Neus considera actualment que "L'obra més ben feta de la meua vida va ser evitar que aquests nens caiguessin sota les urpes de Pilar Primo de Rivera, la Secció Femenina, i las Cases de Auxilio Social". S'enorgulleix d'haver allunyat alguns d'ells de tot el que suposava l'educació franquista.

Un cop travessada la frontera, els primers dies de febrer del 39, es trobaven refugiats al Voló (Le Boulou). Les autoritats franceses van decidir que el seu destí era diferent al de la majoria d'espanyols que foren conduïts als camps de concentració d'Argellès, Barcarès, Colliure... Aleshores van ser transportats en un tren i refugiats en un vell castell abandonat a la zona de la Dordogne, concretament a la població de Trèlissac. És des d'allà on, gràcies a l'ajuda del metge que dirigia el refugi i del Socors Roig Internacional, la Neus aconsegueix que sigui publicada als diferents diaris francesos, i fins i tot espanyols, la llista de noms de tots els nens i nenes. La intenció era tractar d'aconseguir que els nens fossin reclamats per les seves famílies o si més no, adoptats. Alguns dels nens més grandets, però, decidiran quedar-se a França i fer la